

بررسی تاریخ نگاری و سبک نگارش حسن نظامی نیشابوری در کتاب تاج المآثر

خدیجه عباسی گورخرم^۱، زهره شیشه چی^۲

۱- دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۲- دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

چکیده

سنت تاریخ‌نویسی در هند با اثر پرتکلفی چون (م ۱۴۶ق)، تاج المآثر آغاز شد. بینش اسلامی و توجه به ایران باستان که از خصوصیات عمده تاریخ‌نگاری ایرانی در قرون نخست اسلامی بود، به‌خوبی در این آثار دیده می‌شود. افزون بر این نگاه حکومتی به تاریخ، شرح زندگی پادشاهان و امرا و عدم توجه به زندگی اجتماعی مردم که آن‌هم از مؤلفه‌های تاریخ‌نگاری ایرانی بوده در آثار مورخان هند دوره اسلامی به چشم می‌خورد، نثر کتاب مصنوع و پر تکلف و مملو از اشعار عربی و فارسی است. این کتاب با بهره‌گیری از فراوانی صنایع ادبی و استشهدادهای بسیار به اشعار تازی و پارسی از کتابهای پیشرو نثر فنی فارسی به شمار می‌رود و به نوبه خود در آثار پس از خود تاثیر قابل توجهی داشته است. هر چند این اثر نخستین کتاب مستقل رسمی در تاریخ‌نگاری سلاطین هند است، اما به دلیل سبک نگارش متکلف و مصنوع چندان مورد توجه قرار نگرفته است. این مقاله در صدد آن است که به بررسی و شناخت بینش تاریخ‌نگارانه وی پردازد و سپس این بینش را در نگارش کتاب تاج المآثر مورد سنجش قرار دهد. مهمترین پرسش این پژوهش در این است که بینش تاریخ‌نگارانه حسن نظامی شیرازی چه تاثیری در سبک نگارش کتاب تاج المآثر داشته است؟ براساس یافته‌های این پژوهش مشخص می‌شود که نظامی شیرازی براساس بینش تاریخ‌نگارانه اش بیشتر به توصیف تاریخ و نه تحلیل آن پرداخته و به فکر بررسی علت و معلول‌ها و یا تحلیل علل وقوع رویدادها و حوادث نبوده است.

واژگان کلیدی: تاریخ‌نگاری، حسن نظامی شیرازی، تاج المآثر